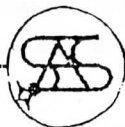

FÓRUM ARCHIVÁROV

Roč.X č.6

Jún 1999

? Otázky, odpovede ...

Rozhovor s PhDr. Petrom Draškabom, riaditeľom Slovenského národného archívu

Vážený pán riaditeľ,

V Slovenský národný archív má osobitné postavenie medzi štátnymi archívmi na Slovensku, je samostatnou rozpočtovou organizáciou, z čoho vyplýva, že riaditeľ tejto inštitúcie má zvýšenú právnu zodpovednosť. Ktoré problémy ste museli riešiť po Vašom nástupe na post riaditeľa v oblasti právnej a organizačnej?

Moja odpoveď na túto úvodnú otázku bude, pochopiteľne, podmienená skutočnosťou, že funkciu riaditeľa SNA vykonávam iba od 1. januára tohto roku.

Riaditeľ SNA, v zmysle štatútu vydanom ministrom vnútra SR, je štatutárnym orgánom v majetkoprávných, občianskoprávných, pracovnoprávných a iných vzťahoch týkajúcich sa archívu. Preto svoje úsilie po nástupe do tejto

funkcie som zameral jednak na podrobné oboznámenie sa s internými organizačnými normami bližšie upravujúcimi vyššie spomínané vzťahy, jednak najmä na osobné oboznámenie sa s jednotlivými pracoviskami archívu, pričom som si na základe poznatkov, získaných v dialógu s vedúcimi oddelení a úsekov, stanovil osobný itinerár jednotlivých úloh, ktoré som považoval a považujem v riadiacej činnosti za prioritné.

Tou kľúčovou úlohou je usporiadanie a doriešenie zložitých vlastníckych a užívateľských vzťahov k pozemku, na ktorom stojí budova SNA /vypracovanie geometrických plánov, rokovanie s investormi, magistrátom mesta, OÚ

Bratislava I., vykonanie zápisu budovy do LV/ a príjazdová komunikácia /tá je majetkom štátu a spravovaná SNA a je našou snahou, i vzhľadom na intenzívnu investičnú činnosť prebiehajúcu v blízkosti SNA, aby sa stala verejnou komunikáciou vo vlastníctve mesta/. Ďalej je to vypracovanie nového Pracovného poriadku SNA vzhľadom na to, že ten doterajší je ešte z roku 1980 a nového Registratúrneho poriadku SNA, ktorý by zodpovedal uvažovanému zavedeniu ASU v archíve. Treba nám zabezpečiť aj plnenie niektorých úloh, ktoré nám ukladajú novelizované právne predpisy na úseku CO, PO a BOZP. Samozrejme popri organizačnej a riadiacej práci priradenú pozornosť som venoval a i naďalej budem venovať aj plneniu odborných úloh, a to aj osobnou účasťou a prácou napr. v terminologickej komisii a v komisii pre prípravu nového archívneho zákona. Treba tiež povedať, že budova SNA má za sebou už takmer dvadsať rokov nepretržitej prevádzky, z čoho vyplýva nevyhnutnosť vážne sa zamyslieť nad postupnou rekonštrukciou tých častí budovy, ktoré takéto zásahy potrebujú /napr. sanácia plochej strechy/, resp. nad realizáciou istých dispozičných úprav, ale i nad výmenou technických či technologických zariadení /tou prvou úspešnou lastovičkou bola rekonštrukcia plynofikovanej kotolne,

v súčasnosti sa pripravuje zabezpečenie tarifikátora pre telefónnu ústredňu/, no aj nad sfunkčnením filmotéky. Limitujúcim faktorom však zostáva objem poskytovaných rozpočtových prostriedkov.

2/ Z osobitného postavenia SNA vyplývajú určité aj mnohé úlohy, ktoré sú iné ako v ostatných štátnych archívoch. Podľa môjho vedomia Ministerstvo zahraničných vecí v minulom roku na medzinárodnom fóre sa zaviazalo, že Slovensko poskytne mikrofilmy dokumentov týkajúce sa holokaustu pre celosvetový inštitút. Z tejto medzinárodnej dohody vyplývajú pre Slovensko určité povinnosti. Povedzte nám niečo bližšie o tejto úlohe a ako ju budete riešiť?

Veľmi rád využijem priestor na stránkach Fóra archivárov, aby som bližšie informoval o tejto nevšednej, svojim spôsobom ojedinelej úlohe, ktorou sa SNA zapája do riešenia globálnych otázok, medzi ktoré patrí aj problematika holokaustu.

Najprv niekoľko spresňujúcich faktov. Z iniciatívy US Holocaust Memorial Museum /IHMM/ a pod záštitou MZV USA sa začiatkom decembra minulého roku konala vo Washingtone Konferencia o majetkových otázkach holokaustu, na ktorej sa zúčastnili delegácie zo 44 krajín a 13 mimovládnych organizácií. Jej účastníci

sa zaoberali nasledujúcimi témami: nevyplatené poisťné nároky, menové zlato, vzdelávanie a výchova, komunálny majetok, umelecké diela a prístup do archívov. Delegácia Slovenskej republiky, ktorá sa konferencie zúčastnila, sa o.i. zaviazala k spolupráci s HMM pri umožnení širokého prístupu k archívnym dokumentom viažúcim sa k obdobiu holokaustu na Slovensku. Táto úloha bola následne zakotvená aj do uznesenia vlády SR č.109/99. Pre SNA /HMM sme už poskytli súpis archívnych fondov a pomôcok, z ktorých je možné čerpať informácie o holokauste/ vyplynul záväzok vyhotoviť mikrofilmy archívnych dokumentov, týkajúcich sa rôznych aspektov obdobia holokaustu ako aj skutočností s ním súvisiacich. Ide o rozsiahly, veľmi náročný a niekoľkoročný projekt, pretože americká strana pre mikrofilmovanie vybrala dokumenty v celkovom rozsahu približne 500.000 políčok. Dosiaľ prebehlo na pôde SNA rokovanie so zástupcami HMM, ktoré v ďalšej fáze prešlo do príprav k uzavretiu vzájomne výhodnej dohody, predmetom ktorej bude doriešiť všetky otázky súvisiace s mikrofilmovacími prácami. Mikrofilmovanie by technicky i personálne mala zabezpečovať americká strana. Úlohou SNA bude adjustovať archívny materiál pre mikrofilmovanie a poskytnúť priestory

pre tieto práce. Očakávame, že k uzavretiu zmluvy dôjde na jeseň tohto roku. Podporu tomuto projektu osobne vyslovil aj veľvyslanec USA v Slovenskej republike v liste adresovanom riaditeľovi SNA.

3/ Funkcia riaditeľa SNA je v súčasnosti určite neľahká, keďže sa mnohí nazdívame, že pred Vami stojí neľahká úloha dokázať, že post riaditeľa najvyššie postaveného archívu na Slovensku nie je politickou, ale odbornou funkciou. Určite to bude dlhodobý proces kým sa to dokáže. Aké sú Vaše predstavy o odbornej činnosti SNA, ktoré budú Vaše prvé odborné publikácie, čo plánujete vydať v roku 1999?

Skutočnosť, že SNA je pracoviskom plniacim výsostne odborné, ale i vedecké úlohy, je legislatívne zakotvená v archívnom zákone. Od toho sa odvíja aj dikcia štatútu SNA, ktorý vydal minister vnútra 13.3.1995.

Súhlasím s Vami, že napĺňanie tohto poslania v každodennej riadiacej práci je zaiste úlohou neľahkou. Ale je o čo sa oprieť, na čom budovať, resp. rozvíjať do konkrétnych podôb. A súhlasím tiež, že je to proces, tak trochu „neverending story“. Tým pilierom, na ktorom treba ďalej budovať projekt archívnej stavby, je Koncepcia rozvoja SNA do roku 2000, ktorú archív prijal v roku 1993 ako i ďalšie

materiály, akými sú koncepcia politiky zamestnanosti /prijatá v roku 1995/ a koncepcia technického rozvoja /prijatá v roku 1996/. Vedecká rada SNA si dala za úlohu posúdiť a zaktualizovať tieto dokumenty a prijať komplexne formulovanú predstavu smerovania archívu v ďalších rokoch, jadrom ktorej by mala byť tak starostlivosť o ochranu kultúrneho dedičstva, súčasťou ktorého sú aj archívne dokumenty, otvorenie a napojenie sa na iné informačné databázy /ako príklad na tomto mieste uvediem snahu do praktického života uviesť dohodu o vzájomnej spolupráci uzavretú medzi SNA a Maticou slovenskou ešte roku 1991/, ale aj starostlivosť o vytváranie primeraných pracovných podmienok pre tých, ktorí archívne dokumenty ochraňujú. Chceme ďalej rozvíjať plánovanú a cielene orientovanú akvizičnú archívnu politiku pri získavaní osobných archívov významných osobností Slovenska, resp. činnosť ktorých bola spätá so Slovenskom.

Na druhú časť otázky hádam postačí stručná odpoveď. V týchto týždňoch kolektív pracovníkov archívu končí prácu na príprave novej publikácie o SNA, ktorá širokej verejnosti poskytne praktické informácie o SNA - jeho dejinách, súčasnej organizačnej štruktúre a poskytovaných odborných archívnych službách. Pri voľbe rozsahu a obsahu tejto publikácie sme sa

nechali inšpirovať edíciou informatívnych publikácií o štátnych archívoch v Taliansku. Počítame s tým, že by mala vyjsť v októbri t.r. a v nasledujúcom roku pripravíme do tlače jej anglickú, resp. nemeckú jazykovú verziu.

Od februára tohto roku má SNA aj vlastnú webovú stránku na internete. Záujemci nás nájdu na adrese: www.civil.gov.sk/snarchiv.htm.

4/ Mnohí bádatelia, ale aj my, archivári pôsobiaci v regiónoch by sme uvítali, keby inventáre SNA boli vydané tlačou. Nudvlazali by ste len na existujúcu, avšak prerušenú tradíciu, ved' inventáre Panstva Čeklis-Šintava, alebo' rodiny Ůchritz vyšli tlačou. Plánujete v budúcnosti vydanie inventárov formou tlače?

Dovolím si vykonať najprv stručný exkurz do minulosti. Spomínané archívne pomôcky, ale i ďalšie, vychádzali v 60-tych rokoch. Túto edíciu vybraných pomôcok vydávala rotaprintom Slovenská archívna správa v náklade po 150 kusov. Pokiaľ si pamätám posledná pomôcka vydaná rotaprintom vyšla niekedy v polovici 70-tych rokov a ich ďalšie vydávanie tlačou bolo zastavené pre neúmerne vysoké finančné náklady a rovnako vysokú remitendu. Napriek technickému pokroku, širokej škále foriem vydávania a tlače publikácií /aj tých

technicky nenáročných/ aj dnes sú náklady na realizáciu takéhoto projektu neúmerne vysoké vzhľadom na úzky okruh záujemcov ochotných si ich kúpiť, a to nehovoríme o ich predajnej cene a fakte, že žiadna tlačiareň, z dôvodu rentability, nie je ochotná vytlačiť menej než 500 kusov výtlačkov. Čiže tadiaľ cesta vydávania archívnych pomôcok nevedie. Domnievam sa, že za dnešných rozpočtových možností jediným riešením, ktoré sa tu priam núka, je potenciálnym záujemcom o archívne pomôcky poskytnúť disketu so skopírovaným textom inventára, či katalógu. Samozrejme tento postup je možný v tých prípadoch, kde archívna pomôcka vzniká buď prepisom jej konceptu pomocou textového editora alebo je priamo v tejto forme výsledkom sprístupňovacej činnosti archívára.

Popri finančných a technických otázkach sa dosiaľ minimálna pozornosť venovala otázkam ochrany autorských práv. Konkrétne mám na mysli otázku ochrany - copyrightu úvodu k archívnej pomôcke, ktorý ako vieme, je výsledkom intelektuálnej a často i vysoko erudovanej práce archívára. Napriek všetkým týmto faktom sa SNA snaží hľadať a uplatňovať nákladovo primerané formy verejnej prezentácie archívu. Sú to interné informačné pomôcky ako napr. *Informatívny sprievodca SNA* je to vlastne

zoznam fondov na 51 stranách zostavený podľa klasifikačnej štruktúry s nasledujúcimi údajmi: názov fondu, zbierky, časový rozsah, množstvo materiálu a forma sprístupnenia/, alebo minulý rok spracovaný a vydaný *Zoznam mikrofilmov archívnych dokumentov uložených vo filmoteke SNA*.

SNA má však ambíciu prezentovať skvosty kultúrneho dedičstva aj v medzinárodnom meradle. Dôkazom toho je jeho spoluúčasť na realizácii projektu UNESCO „Pamäť sveta“, programu na záchranu dokumentárneho svetového dedičstva na CD nosičoch. Tým prvým vstupom by malo byť vydanie kompaktného disku s Iluminovanými kódexmi Bratislavskej kapituly, konkrétne Bratislavského antifonára II. /tzv. Hanovho kódexu, ktorý je uložený v našom archíve/.

5/ Počítačové vybavenie archívov patrí dnes medzi základné technické požiadavky. Mnohí archívári Vás poznajú ako prvého archívára, ktorý sa zaoberal automatizáciou v archívoch. Podľa mojich informácií ste nedávno konečne obdržali vyšší počet počítačov. Aby neslúžili len ako inteligentný písací stroj, je samozrejme potrebné vybudovať špeciálne programy pre archívy. Aké sú Vaše predstavy o uplatnení počítačov v SNA, akú koncepciu

pre ich využívanie ste si vytýčili, príp. čo by ste mohli odporučiť aj iným archívom?

Možnosti využitia výpočtovej techniky v archívoch sú mnohohvrstevné a zaoberať sa ich skúmaním je možné z viacerých aspektov. S touto problematikou som sa po prvýkrát stretol už v roku 1974, ako účastník medzinárodného archívneho seminára organizovaného MRA v Sussexe. Odvtedy ubehlo už veľa rokov, a ak sa nám vtedy zdalo využitie osobných počítačov v našich archívoch skôr ako „virtualelita“, dnes je to už bežná skutočnosť. Ale i napriek vysokým finančným nákladom, ktoré prakticky ešte v polovici 80-tych rokov znemožňovali kúpu personálneho počítača pre archívne pracovisko, môžem povedať, že viacerí archivári i na Slovensku a aj na pôde SNA, sa s veľkou intenzitou podieľali na riešení organizačných i teoretických otázok súvisiacich s možným nasadením výpočtovej techniky. Výsledkom tohto snaženia, i vďaka externej spolupráci s informatickými pracoviskami, bolo vydanie základnej príručky pre užívateľa Automatizovaného informačného archívneho systému /AIAS/, dialógového databázového systému pre počítačové spracovanie informácií o archívnych dokumentoch.

Je mi ľúto, že razantný prienik výpočtovej techniky do archívov, ktorý sme si už

dávnejšie želali a ktorý sme uvítali počiatkom tohto desaťročia, nás trochu zaskočil práve v archívnoteoretickej i aplikačnej oblasti. Hádám však môžem povedať, že sa už blýska na lepšie časy. Začiatkom tohto roku bol SNA poverený úlohou overiť programové aplikácie pre evidenciu máp, stredovekých listín a iných jednotlivín. Na základe vecného vyhodnotenia výsledkov SNA inicioval poradu, ktorú zvolal OAaSS za prítomnosti ďalších archivárov a námestníka riaditeľa IVES-u, pracovníci ktorého tieto aplikácie vyhotovili. Popri vytvorení pracovnej skupiny poverenej zhodnotením pripomienok k aplikačným programom a ich premietnutím do upravovaných programov, považujem za veľmi významné, že sa po niekoľkých rokoch pristúpilo k rozhodnutiu opäť obnoviť a znovukonštituovať Komisiu pre AIAS pri OAaSS. Zároveň sa akceptovalo odporúčanie preložiť a zabezpečiť publikovanie medzinárodnej archívnej normy pre opis archívnych dokumentov, tzv. ISAD /G/ tak, aby sa s ňou mohla oboznámiť široká archívna verejnosť /splnenie tejto úlohy som vzal na seba spolu s Ing. Hanusom/. Pevne verím, že vytvorením tejto komisie sa podstatne zintenzívni archívny aplikačný výskum, keďže archívny výskum vo svete postupuje v tejto oblasti míľovými krokmi. Napr.

americkí archivári sa dnes už zaoberajú otázkami rozpracovania normy pre tzv. kódovaný opis archívnych dokumentov. V SNA využívame aj ďalšie možnosti na bližšie oboznámenie sa s využívaním osobných počítačov v iných archívoch. Návštevu dvoch anglických archivárov v marci tohto roku sme využili na zorganizovanie odborného seminára, na ktorom naši zahraniční kolegovia demonštrovali SEAX, projekt komputerizácie archívnych činností /aplikačný program pre opis archívnych dokumentov/ vypracovaný pre Essexský archív. A čo by som mohol odporučiť ostatným kolegom? Aby na počítač hľadeli ako na moderný pracovný nástroj, ktorý je možné efektívne využívať aj pri klasických archívnych prácach - sprístupňovaní archívnych súborov spracúvaním archívnych pomôcok. A pre tieto účely nie sú nevyhnutne potrebné iba najmodernejšie a najnovšie produkty výpočtovej techniky, tak ako je to pri budovaní rozsiahlych tematicky orientovaných archívnych databáz. Kúpou, resp. získaním aj starších počítačov a ich využitím ako klasických textových editorov je možné bez veľkých nárokov na finančné prostriedky urýchliť a zefektívniť využívanie tohto moderného pracovného nástroja racionalizujúceho odborné archívne práce.

6/ Ochrana archívnych dokumentov patrí medzi základné úlohy archívov. V SNA existuje samostatné oddelenie pre túto prácu. Je však jedinou vybavenou reštaurátorskou dielňou na Slovensku. Dlhé roky vykonával prácu i keď v menšom rozsahu aj pre ostatné archívy na Slovensku. Budete vykonávať túto službu aj naďalej a má toto oddelenie kapacitu pre celoslovenskú činnosť?

Zahrančné skúsenosti ukazujú, že komplexná ochrana archívnych dokumentov, a jej súčasťou je aj konzervovanie a reštaurovanie, by mala mať v archívnictve najvyšší rating. Ak teda budeme hovoriť len o konzervovaní a reštaurovaní, presadzuje sa tento prístup aj v našich, domácich pomeroch? A ak nie, v čom to väzí a aké kroky treba vykonať? Poznáme údaje o objeme archívneho materiálu, rozsahu nevyhnutných reštaurátorských a konzervátorských zásahov, resp. spracoval ich už niekto /z evidenčných kariet JAF SR/? Existuje približná predstava o objeme finančných prostriedkov nutných na nákup technických zariadení, náradia a materiálu /v celoslovenskom meradle/, o objeme pracovného času potrebného na realizáciu týchto prác? Netrúfam si na to odpovedať.

7/ Už niekoľko rokov pociťujú historici bádatelia, ale aj archivári nedostatok

informácii o mikrofilmovaných archívnych dokumentoch, ktoré sa nachádzajú v zahraničí. Je všeobecne známe, že neexistovala centrálna koordinácia tejto činnosti v minulosti. SNA by mal mať rozhodne centrálnu databázu aj z tejto oblasti. Aká je Vaša predstava o vybudovaní tejto databázy a v akom štádiu uskutočňovania sa nachádza?

Téza o vybudovaní ústrednej filmotéky v SNA, v ktorej by boli uložené všetky mikrofilmy archívnych dokumentov zo zahraničných archívov, bez ohľadu na to, ktoré inštitúcie sú ich pôvodcami, sa v odborných kruhoch stretla s porozumením už pred mnohými rokmi. Žiaľ, k jej naplneniu reálnymi činmi ešte nedošlo. Aj preto moje prvé kroky po nástupe do funkcie riaditeľa SNA viedli do HÚ SAV. Tu som sa začiatkom februára t.r. zúčastnil na zasadnutí jeho vedenia. S jej členmi som /okrem ďalších otázok ako napr. dôvody časového obmedzenia prístupu k niektorým archívnym fondom/ uvedenú problematiku prediskutoval, pričom sme sa zhodli, že v prvej etape by bolo vhodné zo strany HÚ SAV spracovať kompletnú evidenciu všetkých mikrofilmov, s tým, že by sme si tieto evidencie vzájomne vymenili. V ďalšej, podstatne dlhšej etape, by potom SNA pristúpil ku skopírovaniu týchto mikrofilmov a k postupnému budovaniu jednotnej centrálnej zbierky

mikrofilmov. Na podnet SNA sa OAaSS MV SR obrátil s touto požiadavkou na HÚ SAV, pričom navrhol spracovať takýto zoznam mikrofilmov do konca júna tohto roku. SNA sa zase zaviazal povereným pracovníkom HÚ SAV metodicky pomôcť pri spracovaní tejto evidencie. Teda prvé kroky sa urobili, jednotlivé etapy písomne dohodli, zostáva už iba ich realizovať. Zrejme bude potrebné prekonať ešte istú, možnože i vzájomnú, a podotýkam neopodstatnenú, nedôveru medzi niektorými archívármi na jednej strane a vedeckými pracovníkmi ústavu na strane druhej, a možnože iba niektoré resentimenty.

8/ Organizačná štruktúra SNA nie je známa všetkým archívárom na Slovensku. Mohli by ste nám ju priblížiť, príp. uviesť aké prípadné zmeny by ste chceli uskutočniť?

Priznám sa, že táto otázka ma v prvom momente zaskočila, pretože od vydania nového organizačného poriadku SNA uplynulo už presne šesť rokov a domnieval som sa, že v archívnej societe je tento fakt dostatočne známy. Nový organizačný poriadok, ktorý nadobudol účinnosť dňom 1.7.1993, jednak reagoval na zmeny, ktoré priniesol novelizovaný archívny zákon /napr. zmena v pomenovaní archívu/, jednak reagoval na požiadavky

racionalizácie vytvorením troch úsekov - úseku riaditeľa, archívneho úseku a ekonomickotechnického úseku a následným znížením počtu organizačných útvarov /z ôsmich oddelení na päť + Kabinet vedy a výskumu/. Pravdou však je, že na stránkach Slovenskej archivistiky informácia o tejto dôležitej organizačnej zmene absentuje, i keď stručnú informáciu o novej organizačnej štruktúre archívu prinieslo Fórum archivárov v čísle 7/1993 z pera Dr. E. Rákoša. Preto si namiesto podrobnejšej odpovede dovoľím odporúčať do pozornosti uvedené číslo Fóra archivárov.

Prirodzene akejkol'vek uvažovanej zmene by malo predchádzať dôkladné posúdenie dosiaľ platnej organizačnej normy a k samotnej zmene by sa malo pristupovať veľmi citlivo, s reflexiou praxe a len po dôkladnej úvahe a prerokovaní vo Vedeckej rade SNA, pričom prípadné zmeny by mali zohľadňovať potreby a požiadavky kladené na archívniectvo 21. storočia. Uvedené konštatovanie považujem za všeobecne platnú axiómu, ktorej sa treba pridržiavať pri akýchkoľvek zmenách. Hodnoteniu súčasnej organizačnej štruktúry sa bude venovať už spomenutý materiál „Konceptné zámery SNA po roku 2000“, ktorý chceme prerokovať nielen na jesennom zasadnutí VR, ale aj na aktíve pracovníkov archívu

zároveň s istým obzretím sa do minulosti pri pripomenutí si 45. výročia založenia Štátneho slovenského ústredného archívu - predchodcu dnešného SNA.

9/ V uplynulých rokoch zo SNA odišlo veľa mladých archivárov. Čo urobíte, aby nedošlo k ďalšiemu odchodu odborných pracovníkov a aké možnosti pre odborný rast Vašich pracovníkov by ste chceli zabezpečiť?

Otázka je stručná a jasná, ale jednoznačná odpoveď na ňu, bez dôkladnej analýzy všetkých príčin, nie je možná. Úprimne povedané, i keď túto otázku si zaiste kladú všetci vedúci pracovníci v archívniectve /pretože to nie je iba problém SNA/, v tejto chvíli by sme asi ťažko našli „lekára“, ktorý by vedel nasadiť správnu terapiu. V prvom rade sa domnievam, že by sme mali akceptovať prirodzený pohyb odborných pracovníkov smerom na iné archívne či odborne príbuzné pracoviská, ústavy SAV, vysoké školy a pod., ale i vice versa! Ťaží nás však problém neadekvátnej pracovnej mobility archivárov /lež nielen tých, ale aj pracovníkov obslužného personálu/, resp. absolventov archívneho či historického štúdia. Jednou z determinánt sú veľké celoplošné zmeny, za ktorými, žiaľ, výrazne zaostáva právny poriadok, čo sa prejavuje v absencii primeraných legislatívnych noriem, ktoré by pozitívnym

spôsobom tieto zmeny regulovali. Mám konkrétne na mysli absenciu základných, ba priam kľúčových pracovnoprávných predpisov, ktoré by reflektovali vznikajúce trhové prostredie, stanovovali jasné pravidlá tak pre zamestnávateľa ako aj pre zamestnanca /prikladmo uvediem neustále odkladané prijatie a vydanie úplne nového zákonníka práce, ďalej zákona o štátnej, resp. verejnej službe, atď./ a umožňovali sociálnu mobilitu archivára /akú šancu na získanie bytu má napr. mimobratislavský absolvent archívneho štúdia, či archivár s praxou, ktorý by chcel odísť pracovať do Bratislavy a trebárs do SNA?/. Z determinánt, ktoré majú svoje korene v archívnom prostredí by som hádam uviedol len dva faktory: prípravu na výkon archívneho povolania v praxi a nadobudnutý vzťah k vlastnej profesii a spoločenské a materiálne ohodnotenie archívnej práce.

V podmienkach SNA sme v uplynulom roku prijali *Zásady ďalšieho vzdelávania pracovníkov SNA*, ktoré sa stanú súčasťou novopripravovaného pracovného poriadku. Úlohou vypracovaných zásad je podpora zvyšovaniu kvalifikácie pracovníkov so stredoškolským i vysokoškolským vzdelaním, konkrétne doktorandského štúdia a kvalifikačného kurzu archívnictva v rezorte MV SR. Podľa týchto zásad zamestnávateľ /SNA/ uzavrie so

zamestnancom písomnú dohodu, ktorou sa zaväzuje, že mu umožní zvýšiť si kvalifikáciu poskytovaním úľav a zamestnanec /pracovník SNA/ sa naopak zaväzuje zvýšiť si kvalifikáciu a zotrvať v pracovnom pomere v SNA po dohodnutý čas.

Na ostatnej Vedeckej rade SNA, ktorá sa konala 9. júla tohto roku, sa prijala úloha vykonať výber tém pre doktorandské štúdium a ponúknuť ich záujemcom o dizertačné štúdium tak, aby tieto boli v súlade s odbornými a vedeckými potrebami tohto pracoviska a vypracovanými zásadami. Vybraté témy bude SNA konzultovať aj so školiacimi pracoviskami.

10/ Chcela by som Vás poprosiť, aby ste napísali svoj názor na tému archivár a archivár-historik. V mnohých európskych štátoch, najmä v Nemecku, archivári sa zaoberajú hlavne odbornou archívnu prácou a nevenujú sa histórii. U nás sa zdá, že práve v dôsledku neskoršieho vzniku organizovaného archívnictva v súčasnosti prežíva svoju renesanciu funkcia archivára-historika. Myslíte si, že archivár sa má angažovať aj v oblasti histórie, alebo sa má venovať výlučne odborným archívárskym prácam?

Archivár, i vzhľadom na svoju pracovnú náplň a odbornú orientáciu, zaiste by sa mal v prvom rade venovať plneniu úloh na

vlastnom pracovisku a mal by sa snažiť, i čisto z profesných dôvodov, skúsenosti získané často vďaka dlhoročnej práci v archíve, zúžitkovať aj na poli rozvoja archivistiky. Bolo by však chybou, keby archivár, vďaka vlastnej sprístupňovacej činnosti, nevyužil svoje rozsiahle znalosti historických prameňov aj v publikačnej, či inak zameranej činnosti, slúžiacej k popularizácii dejín. Závisí to len od jeho individuálnych schopností, akribie a zručnosti ovládania metód historikovej práce. V princípe nevidím v tomto vzťahu žiaden rozpor, ide len o to, ako sa v praxi uplatňuje.

Domnievam sa však, že je oveľa dôležitejšie, aby archivár, bez ohľadu na to na akom poste pôsobí, vo svojej práci uplatňoval nielen profesné ale aj etické princípy správania sa. Mrzí ma, že archívnej etike, napriek jej aktuálnosti,

archívna komunita dosiaľ venovala malú, lepšie povedané skôr žiadnu pozornosť. Myslím si, že je to téma, ktorou by sa mala zaoberať práve Spoločnosť slovenských archivárov. Čas dozrel.

Na záver mi dovoľte vysloviť poďakovanie všetkým kolegyňiam a kolegom, ktorí mi pri nástupe do novej funkcie vyjadrili podporu a vysloviť presvedčenie, že v spolupráci so všetkými pracovníkmi našej inštitúcie sa mi podarí realizovať zábery rozvoja archívu ako som ich uviedol v tomto rozhovore.

Na záver by som Vám chcela k Vášmu vymenovaniu do funkcie riaditeľa Slovenského národného archívu v mene čitateľov Fóra archivárov srdečne zagratulovať a popriať Vám veľa úspechov, ale aj pevné zdravie do ďalšej práce.

Ďakujem za rozhovor. V. Nováková

Ing. J. Hanus, CSc. - päťdesiatročný

11. augusta 1999 oslávi okruhle životné jubileum Ing. Jozef Hanus, CSc., vedúci oddelenia ochrany archívnych dokumentov v Slovenskom národnom archíve, ktorého poznajú dozaista všetci archivári na Slovensku, ale aj mnohí z okolitých, či viac vzdialených krajín. V Slovenskom národnom archíve pracuje 25

rokov a už aj pred rokom 1990 sa aktívne zúčastnil aj mnohých odborných podujatí v zahraničí. Vyučuje nielen na Katedre slovenských dejín a archívnictva na UK v Bratislave, ale je aj prednášateľom na Medzinárodnom inštitúte pre archívnu vedu v Maribore v Slovinsku a pravidelne prednáša na všetkých odborných kurzoch

organizovaných pre archívárov na Slovensku. Je členom odbornej skupiny pre ochranu archívnych dokumentov, ktorá pracuje pri Medzinárodnej rade archívov. Vo Výbore Spoločnosti slovenských archívárov pôsobí od jej založenia. Pri oslavách jeho okrúhleho životného jubilea uverejňujeme bibliografiu jeho prác. Týmto príspevkom by sme chceli začať uverejňovať bibliografie najvýznamnejších archívárov na Slovensku. Takýmto spôsobom priblížime práce našich

archívárov a zároveň Vám poskytneme množstvo informácií, ktoré určite využijete pri práci.

Kolegovi Ing. Jozefovi Hanusovi, CSc. v mene svojom a aj v mene všetkých členov SSA prajem veľa zdravia, šťastia, poželania u do ďalšej práce mnoho elánu a optimizmu. Dúfame, že ešte dlhé roky bude prispievať svojou dobrou náladou a milým úsmevom k úspešnému priebehu spoločenských podujatí archívárov na Slovensku.

Veronika Nováková

1. Šutý, L., Golis, E., Hanus, J.: Niektoré aplikácie plynovej chromatografie na Katedre textilu, celulózy a papiera. Seminár o chromatografických metódach v oblasti chémie dreva, celulózy a papiera. SCIIS, Bratislava, 1975.
2. Hanus, J.: K problematike zleповania filmov. Slovenská archivistika, 10, 1975, č.1, s. 186 - 192.
3. Hanus, J., Šutý, L.: Porovnanie stanovenia cukrov plynovou a papierovou chromatografiou. In: Nové poznatky v textilnom, kožiarskom, celulózo-papierenskom a polygrafickom odbore - zborník prednášok. Kálnica, 1977, s. 130 - 138.
4. Hanus, J.: Technický pokrok v oblasti konzervovania a reprografie archívnych dokumentov /Referát C. Crespo na VIII. ICA kongrese vo Washingtone 1976/. Slovenská archivistika, 12, 1977, č.1, s. 218 - 232.
5. Hanus, J. /recenzia/: Duckett, K. W., Modern Manuscripts. A practical Manual for Their Management, Care and Use. Nashville, American Association for State and Local History 1975, 375 s. Slovenská archivistika, 12, 1977, č.1, s. 160 - 162.
6. Hanus, J., Spiritza, J., Šťahučka, V.: Nová technika v archívoch - riešenie priestorových potrieb archívov. Slovenská archivistika, 12, 1977, č.2, s. 154 - 165.
7. Sedlák, F., Hanus, J.: Z dejín výroby železodubienských atramentov. Slovenská archivistika, 13, 1978, č.1, s. 111 - 142.
8. Hanus, J.: Stanovenie zvyškových chemikálií v spracovaných filmoch. Slovenská archivistika, 13, 1978, č.2, s.143 - 159.
9. Hanus, J.: Oddelenie laboratórií v koncepcii ďalšieho rozvoja Štátneho ústredného archívu SSR. Slovenská archivistika, 14, 1979, č.2, s. 155 - 158.
10. Hanus, J., Spiritza, J.: Ochrana archívnych dokumentov. Slovenská archivistika, 15, 1980, č.2, s. 28 - 55.
11. Hanus, J.: Vstupná dezinfekcia archívnych dokumentov v Štátnom ústrednom archíve SSR. IV. celoštátny seminár reštaurátorov a historikov, Hřensko 1981. Zpravodaj 80, 17. SÚA Praha, s. 24 - 31.

12. Hanus, J.: Ochrana a ukladanie archívnych dokumentov. In: Draškaba, P., Kartous, P., Paulusová, A.: Príručka pre pracovníkov podnikových archívov. AS MV SSR, Bratislava, 1981, s. 171 - 173.
13. Hanus, J.: Medzinárodná rada archívov a rozvoj archívov /referát N.H. Kulkarnee na IX. ICA kongrese v Londýne 1980/. Slovenská archivistika, 16, 1981, č.1, s.182 - 184.
14. Hanus, J.: Urbanistický rozvoj a archívy /Referát E. Harrachovej na IX. ICA kongrese v Londýne 1980/. Slovenská archivistika, 16, 1981, č.1, s. 166 - 169.
15. Hanus, J.: Medzinárodná konferencia o konzervovaní knižničného a archívneho materiálu a grafiky - Cambridge 1980. Slovenská archivistika, 16, 1981, č.1, s. 198 - 200.
16. Hanus, J.: K niektorým problémom konzervovania a reštaurovania papiera. Slovenská archivistika, 17, 1982, č.2, s. 92 - 117.
17. Hanus, J.: K niektorým otázkam technického vybavenia novostavby ŠÚA SSR v Bratislave. IV. Posvetovanie o strokovných in technických vprašaných archívov. Maribor, 1982, s. 116 - 122.
18. Hanus, J.: Štúdium starnutia papiera z hľadiska ochrany archívnych fondov. In: Pokroky v chémii a technológii dreva, celulózy a papiera. Zborník prednášok a súhrnov prednášok z odborného seminára, CHTF SVŠT Bratislava, 1982, s.109.
19. Hanus, J.: K používaniu niektorých lepidiel pri konzervovaní a reštaurovaní papiera. V. celoštátny seminár reštaurátorov a historikov, Strážnica, 1983. Zborník prednášok, ŠÚA Praha, s. 62 - 80.
20. Hanus, J.: Konzervovanie a reštaurovanie papiera - používanie polyvinylacetátových lepidiel. Typografia, 1/83, 968, 1983, č.1, s. 8 - 10.
21. Hanus, J.: Zasadnutie výboru MRA pre konzervovanie a reštaurovanie v Bruseli. Slovenská archivistika, 18, 1983, č.1, s. 211 - 212.
22. Hanus, J.: Zasadnutie výboru MRA pre konzervovanie a reštaurovanie v Ríme. Slovenská archivistika, 19, 1984, č.1, s. 199 - 200.
23. Hanus, J.: Vybrané kapitoly z chémie /Interné študijné texty pre konzervátorov/. Ústav výchovy a vzdelávania pracovníkov kultúry, Bratislava, 1985. 84 s.
24. Hanus, J.: K niektorým problémom starnutia papiera v archívoch a knižniciach. Papir a celulóza, 40, 1985, č.4, s. 77 - 80.
25. Hanus, J.: Gamma radiation for use in archives and libraries. The Abbey Newsletter, 9/2, 1985, p. 34.
26. Hanus, J.: Influence of laminating temperature on some properties of paper. ICA/CRA. ICA/CRA, Bulletin 2, Madrid, 1984/1985, p. 25 - 28.
27. Hanus, J.: Vplyv niektorých faktorov na starnutie a stabilitu papiera. XIV. kolokvium „Chémia vo výrobe papiera“. Súhrny prednášok, Bratislava CHTF SVŠT, 1985.
28. Hanus, J.: K niektorým otázkam starnutia papiera. VI. celoštátny seminár reštaurátorov a historikov, Bratislava, 1985. Zborník prednášok, s. 177 - 218.
29. Hanus, J.: Meranie kyslosti papiera indikátormi v konzervačnej praxi. VI. celoštátny seminár reštaurátorov a historikov, Bratislava, 1985. Zborník prednášok, s. 106 - 109.
30. Hanus, J.: K niektorým vlastnostiam ukrylátových disperzií. VI. celoštátny seminár reštaurátorov a historikov, Bratislava, 1985. Zborník prednášok, s. 65 - 73.
31. Hanus, J.: Z činnosti výboru pre konzervovanie a reštaurovanie Medzinárodnej rady archívov. VI. celoštátny seminár reštaurátorov a historikov, Bratislava, 1985. Zborník prednášok, s. 233 - 241.
32. International Council on Archives, Committee on Conservation and Restoration: Glossary of Archive Conservation Terms - English with Equivalents in Spanish, German, Italian and French. 1 st ed. Madrid, 1985, 112 p.

33. Hanus, J.: Hromadná dezinfekcia archívneho materiálu v ŠÚA SSR v Bratislave. Slovenská archivistika, 21, 1986, č.2, s. 209 - 210.
34. Hanus, J.: Založení pobočky Československé vedeckotechnické společnosti v Štátnom ústrednom archíve SSR v Bratislave. Slovenská archivistika, 21, 1986, č.2, s. 219.
35. Hanus, J.: Zasadnutie výboru MRA pre konzervovanie a reštaurovanie v Haagu. Slovenská archivistika, 21, 1986, č.2, s. 217 - 218.
36. Hanus, J., Komorníková, M.: The application of statistical analysis in evaluation of changes in some properties of aged papers. Archives et Bibliothèques de Belgique, a.s.b.l. T. LVIII, No. 1-2, Miscellanea Andrée Scufflaire, Bruxelles, 1987, p. 161 - 182.
37. Hanus, J.: Štúdium starnutia papiera z hľadiska ochrany archívnych dokumentov. Kandidátska dizertačná práca. ČHTF SVŠT, Bratislava, 1987, 130 s.
38. Hanus, J., Krkoška, P.: Výroba stálych papierov. Konferencia „Vývoj technologických procesov a nekonvenčné postupy spracovania lesnej fytoomasu“. Zborník prednášok, Banská Bystrica, 1987, s. 136 - 145.
39. Krkoška, P., Hanus, J.: Description of paper ageing by zero-span tensile strength. Cellulose Chemistry and Technology, 22, 1988, č.6, p. 633 - 645.
40. Hanus, J.: Konzervovanie a reštaurovanie archívnych dokumentov. In: Kol.: Ochrana, sprístupňovanie a využívanie archívnych dokumentov. AS MV SSR Bratislava, 1988, 204 s.
41. International Council on Archives, Committee on Conservation and Restoration, Noguiera, C., C. ed.: Glossary of Basic Archival and Library Conservation Terms. English with Equivalents in Spanish, German, Italian, French and Russian. K.G.Saur, München, New York, London, Paris, 1988, 151 p.
42. Hanus, J., Krkoška, P., Komorníková, M.: Zmeny optických vlastností niektorých papierov pri urýchlennom starnutí. Papír a celulóza, 43, 1988, č.12, s. 251 - 253.
43. Hanus, J.: Skúsenosti so sterilizáciou archívnych materiálov etylénoxidom. Zborník prednášok z celoštátneho seminára prírodovedných pracovníkov múzeí, Trnava 1987, USMAG Bratislava, 1988.
44. Hanus, J., Hanusová, E.: Potreba stálych a trvanlivých papierov pre zachovanie kultúrneho dedičstva súčasnosti. Zborník prednášok a súhrnov prednášok z konferencie „Výroba buničín, papiera a zužitkovanie necelulóзовých zložiek“, Bratislava ČHTF SVŠT, 1988, s.87.
45. Hanus, J.: Potreba stálych a trvanlivých papierov pre archívy a knižnice. Zborník „Interprogres '89“ Nové smery vo výrobe buničín a chemického spracovania dreva, Žilina, 1989, s. 109 - 118.
46. Hanus, J.: Zabezpečenie ochrany nových druhov archívnych dokumentov /Referát F.M.Vaganova na XI. ICA kongrese v Paríži 1988/. Slovenská archivistika, 24, 1989, č.1, s. 191 - 197.
47. Hanus, J.: Medzinárodná technická spolupráca /Referát Marie Pia R. Mariani na XI. ICA kongrese v Paríži 1988/. Slovenská archivistika, 24, 1989, 1. s. 202 - 204.
48. Hanus, J.: Technické možnosti rozvojových krajín v oblasti konzervovania nových druhov archívnych dokumentov /Referát Feng Zizhi na XI. ICA kongrese v Paríži 1988/. Slovenská archivistika, 24, 1989, č.1, s. 200 - 202.
49. Hanus, J.: Špecifické problémy ochrany nových druhov archívnych dokumentov v tropických krajinách. Referát F. Turneta na XI. ICA kongrese v Paríži 1988/. Slovenská archivistika, 24, 1989, č.1 s. 198 - 200.
50. Hanus, J.: VII. celoštátny seminár reštaurátorov a historikov v Kružberku. Slovenská archivistika, 24, 1989, 1. s. 160 - 162.

51. Hanus, J.: Prežijú rok 2000? Čitateľ, 39, 1990, č.6, s. 211.
52. Hanus, J.: Recent situation and perspectives of neutral paper production in Czech and Slovak Federal Republic. Conference on Book and Paper Conservation, Budapest, 1990, p. 431 - 438.
53. Hanus, J.: Biological Deterioration of Archival Documents. International Council on Archives /Committee on Conservation and Restoration, Washington, 1991, 6 p.
54. Hanus, J.: Physical Deterioration of Archival Documents. International Council on Archives / Committee on Conservation and Restoration, Washington, 1991, 6 p.
55. Hanus, J.: Chemical Deterioration of Archival Documents. International Council on Archives / Committee on Conservation and Restoration, Washington, 1991, 6 p.
56. Hanus, J.: Other Causes of Deterioration of Archival Documents. International Council on Archives /Committee on Conservation and Restoration, Washington, 1991, 6 p.
57. Hanus, J.: Masová konzervácia a prevencia - nevyhnutné predpoklady záchrany kultúrneho dedičstva. Odborný seminár, MS Martin, 1991, 10 s.
58. Hanus, J., Hanusová, E.: Príprava novej ČSN pre stály a trvanlivý papier, 8. celoštátny seminár reštaurátorov a historikov, Železná Ruda - Špičák, 1991. Zborník prednášok, s. 205 - 211.
59. Hanus, J., Komorníková, M.: Using of Starch and Tylose as Adhesives in Paper Conservation. Nouvelles de L'ARSAG, No.. 8, Juillet 1992, p. 49.
60. Hanus, J.: Medzinárodný seminár o výskume v oblasti konzervovania a reštaurovania v New Yorku. Slovenská archivistika, 27, 1992, č. 2, s. 162 - 167.
61. Hanus, J.: O obaloch tenzoraz trochu inak ... Odborný seminár Slovo bal '93 - Obaly a balenie výrobkov, SCP Ružomberok, 1993, 4 s.
62. Hanus, J., Hanusová, E.: Vývoj v oblasti noriem pre stály a trvanlivý papier. Medzinárodný seminár „Degradácia archívnych a knižničných materiálov vs stály a trvanlivý papier“, SNA Bratislava, 1993, s. 3 - 10.
63. Hanus, J., Hanusová, E.: Legislatívne opatrenia na používanie stáleho papiera v štátnej administratíve USA a Kanady a ďalšie medzinárodné aktivity v tejto oblasti. Slovenská archivistika 28, 1993, 2, s. 168 - 173.
64. Hanus, J., Míňáriková, J.: Odolnosť voči starnutiu niektorých písacích a tlačových papierov z produkcie SCP Ružomberok. Medzinárodný seminár „Degradácia archívnych a knižničných materiálov vs stály a trvanlivý papier“, SNA Bratislava, 1993. s. 56 - 64.
65. Lužáková, V., Marcinčinová, T., Hanus, J.: Úvod do elektrokinetického štúdia starnutia papiera. Medzinárodný seminár „Degradácia archívnych a knižničných materiálov vs stály a trvanlivý papier“, SNA Bratislava, 1993, s. 64 - 71.
66. Hanus, J., editor: Zborník z medzinárodného seminára „Degradácia archívnych a knižničných materiálov vs stály a trvanlivý papier“. /Proceeding from the International Seminar „Degradation of Archival and Library Materials vs Permanent and Durable Paper./ Slovak National Archives Bratislava, 1993, 79 p.
67. Hanus, J.: Changes in Brittle Paper During Conservation Treatment. Restaurator, 1993, 14, 13 p.
68. Hanus, J., Hanusová, E.: Normy pre stály a trvanlivý papier. Papír a celulóza, 48. 9, 1993, s.169 - 172.
69. Krkoška, P., Danics, E., Hanus, J.: Stály a trvanlivý papier - zmeny pevnosti vlákien a medzivláknitých väzieb pri urýchlennom starnutí. Zborník z odborného seminára „Environmentálne programy v chemickej technológii dreva, celulózy a papiera“. Bratislava 23. - 24. 9. 1993.

70. Krkoška, P., Danics, E., Porubská, J., Hanus, J.: Function of the fibres and interfibre bonds strength during accelerated ageing of paper. *Cellulose Chemistry and Technology*, 32, 527 - 533 /1998/.
71. Hanus, J., Mináriková, J.: Štúdium stálosti a trvanlivosti niektorých druhov papiera z produkcie Severoslovenských celulózo-k a papierní v Ružomberku. Záverečná výskumná správa. Slovenský národný archív Bratislava 1993, 40 s.
72. Hanus, J.: Nová budova Národného archívu Spojených štátov amerických. Slovenská archivistika, 28, 1993, č. 1, s. 154 - 158.
73. Hanus, J.: Výbor pre konzervovanie a reštaurovanie MRA. Paríž 20. - 22. 5. 1992. Slovenská archivistika, 28, 1993, č.1, s. 152 - 154.
74. Hanus, J.: Alkaline Papermaking in Slovakia. *Alkaline Paper Advocate*, Nov. 1993, v. 6# 5, p. 38.
75. Hanus, J.: Medzinárodný seminár „Degradácia archívnych a knižničných materiálov vs stály a trvanlivý papier. Slovenská archivistika, 28, 1993, č.2, s. 165 - 167.
76. Hanus, J., editor: Používanie stáleho a trvanlivého papiera z produkcie SCP Ružomberok v štátnej administratíve Slovenskej republiky a jeho využitie pre archívne a knižničné účely. Zborník prednášok z odborného seminára. SNA Bratislava 1994, 47 s.
77. Hanus, J.: Problémy degradácie kyslých papierov v archívoch a knižniciach a vyhodnotenie stálosti a trvanlivosti papiera z produkcie SCP Ružomberok. Zborník prednášok z odborného seminára „Používanie stáleho a trvanlivého papiera z produkcie SCP Ružomberok v štátnej administratíve SR a jeho využitie pre archívne a knižničné účely“. SNA Bratislava 1994, s. 5 - 13.
78. Hanus, J.: Preservation Strategy - Archives Strategies for Success. Presentation at the 4th European Conference on Archives. University of Lancaster, 13. - 18. Sept. 1994.
79. Hanus, J.: 4. Európska archívna konferencia, Lancaster 13. - 18. sept. 1994. Fórum archivárov, roč. V., č.7, sept. 1994, s. 21 - 26.
80. Hanus, J., Hanusová, E., Mináriková, J.: Výroba stáleho papiera na Slovensku a jeho vlastnosti. IX. seminár reštaurátorov a historikov. Frenštát pod Radhoštěm - Trojanovice. 21. - 23. sept. 1994. Státní ústřední archiv v Prahe, Pobočka ČIS: Zborník zo seminára, s. 49 - 54.
81. Hanus, J., Komorníková, M., Mináriková, J.: Využitie výpočtového systému Mathematica pri sledovaní starnutia papiera. IX. seminár reštaurátorov a historikov. Frenštát pod Radhoštěm - Trojanovice. 21. - 23. sept. 1994. SÚA v Prahe, Pobočka ČIS: Zborník zo seminára, s. 42 - 49.
82. Hanus, J.: Ochrana fotografických dokumentov. In: Kol.: Teorie a praxe ochrany písemných památek. Naklad. Paseka, Publishing House, Praha, 47 s. rkp. /v tlači/.
83. Hanus, J.: Some remarks to protection of photographic documents. *International Institute for Archival Science. ATLANTI 5*, Maribor 1995, p. 56. - 59.
84. Hanus, J.: Desiatá konferencia Medzinárodného inštitútu pre archívnu vedu v Maribore. Fórum archivárov, roč. VI., č.9, sept. 1995, s. 14. - 16.
85. Hanus, J.: Proper design makes perfect function. *International Institute for Archival Science. ATLANTI 5*, Maribor 1995, p. 122 - 124.
86. Hanus, J.: /recenzia/ Glossary of Basic Archival and Library Conservation Terms. Slovenská archivistika, 30, 1995, č.1, s. 136.
87. Hanus, J., Komorníková, M., Mináriková, J.: Influence of boxing materials on the properties of paper items stored inside. ICOM Committee for Conservation, Working Group: Graphic Documents. Amsterdam 3. - 5. April 1995. *Restaurator*, 16, 1995, 194 - 208.

88. Hanus, J., Hanusová, E.: Permanent Paper in Slovakia - Its production, properties and use. In: *Library Preservation and Conservation in the 90s*. Edited by J. I. Whiffin and J. Havermans. Proceedings of the Satellite Meeting of the IFLA Section on Preservation and Conservation, Budapest, August 15 - 17, 1995. K. G. Saur München 1998, p. 167 - 174.
89. Hanus, J., Hanusová, E.: *Library preservation and conservation in the 90s*. Knížnice a informácie 1995.
90. Hanus, J.: Výbor Medzinárodnej rady múzeí pre konzervovanie; Pracovná skupina „Grafické dokumenty“, Amsterdam 1995. Fórum archivárov, roč. VI., č.8, august 1995, s. 8 - 11.
91. Hanus, J.: Zasadnutie Výboru MRA pre automatizáciu na Slovensku. Fórum archivárov, roč. VI., č.12, december 1995, s. 12 - 13.
92. Hanus, J.: Vyhodnotenie kvalitatívnych parametrov archívnych krabic. Fórum archivárov, roč. VII., č.1, január 1996, s. 17 - 19.
93. Hanus, J.: Microbiological contamination and ethylene oxide fumigation - for and against. International Institute for Archival Science. ATLANTI 6, Maribor 1996, p. 85 - 93.
94. Hanus, J.: Zasadanie Medzinárodného inštitútu pre archívnu vedu v Maribore 1996. Fórum archivárov, roč. VII. č.4, apríl 1996, s. 10 - 16.
95. Hanus, J.: Some properties of permanent paper produced in Slovakia. Alkaline Paper Advocate, Abbey Publications, USA, May 1996, v.9, nr.1, p. 5 - 7.
96. Hanus, J., Komorníková, M., Mináriková, J.: Changes in Some Mechanical Properties of Paper During Ageing in an Archival Box. ICOM Committee for Conservation, 11th Triennial Meeting, Edinburgh, Scotland 1 - 6 Sept. 1996. Preprints Volume 2, p. 510 - 516.
97. Hanus, J., Mináriková, J.: Some remarks to the restoration of medieval paper records. International Symposium „Book and Paper Conservation“, Ljubljana, Slovenija, 3 - 5 July 1996. Proceedings of the Symposium, p. 191 - 197.
98. Hanus, J.: K niektorým problémom ochrany kultúrneho dedičstva. Odborný seminár. Slovenský národný archív, Bratislava 14. - 15. 5. 1996. Múzeum 1/1998, s. 1 - 6.
99. Hanus, J., Hanusová, E., Mináriková, J.: Stály papier - záchrana knižníc a archívov? Medzinárodný odborný seminár „Ochrana historických knižničných fondov“. Martin. Matica Slovenská 25. - 27. 11. 1996.
100. Hanus, J.: Najnovšie trendy v oblasti konzervovania a ochrany knižničných a archívnych fondov. Medzinárodný odborný seminár „Ochrana historických knižničných fondov“. Martin, Matica Slovenská 25. - 27. 11. 1996.
101. Hanus, J.: Medzinárodná škola pre štúdium archívnych budov /ISFABUS/. Fórum archivárov, roč. VIII., č.1, január 1997, s. 3 - 9.
102. Hanus, J.: Predstavujeme niektoré výrobky firmy Neschen. Fórum archivárov, roč. VIII., č.4, apríl 1997, s. 19 - 21.
103. Hanus, J.: 11. triennálne zasadnutie Výboru pre konzervovanie ICOM. Edinburgh 1. - 6. septembra 1996. Slovenská archivistika, 32, 1997, č.1, s. 165 - 169.
104. Hanus, J., Hanusová, E., Bukovský, V.: Health problems - a subject of archival legislation? ATLANTI 7, International Institute for Archival Science, Maribor 1997, p. 11 - 17.
105. Hanus, J., Hanusová, E., Komorníková, M., Mináriková, J.: Prevention is better than cure. Histoires d'Archives, Recueil d'articles offert à Lucie Favier par ses collègues et amis. Société des amis des Archives de France, Paris 1997, p. 189 - 203.

106. Hanus, J., Mináriková, J., Ďurovič, M., Bacilková, B.: Influence of ethylene oxid fumigation on some properties of different types of paper. *La Conservation: Une Science en evolution - Bilan et Perspectives. Actes des troisièmes journées internationales d'études de l'ARSAG, Paris, 21 - 25 April 1997*, p. 193 - 203.
107. Hanus, J.: 5. Európska archívna konferencia v Barcelone. Fórum archivárov, jún 1997, s. 3 - 9.
108. Hanus, J., Mináriková, J., Hanusová, E., Komorníková, M.: Sledovanie zmien niektorých vlastností papiera počas starnutia v archívnych krabiciach - Časť 1. X. seminár reštaurátorov a historikov, Litomyšl 24. - 27. 9. 1997, s. 200 - 211.
109. Hanus, J. a kol.: Sledovanie zmien ... Časť 2. X. seminár ... Litomyšl ... s. 211 - 221.
110. Hanus, J.: Zasadnutie Medzinárodného inštitútu pre archívnu vedu v Maribore 1997. *Slovenská archivistika*, 32, 1997, č.2, s. 174 - 177.
111. Hanus, J.: Tests on Slovak Permanent Papers. *International Preservation News, Paris, IFLA PAC N°16, January 1998*, p. 9 - 11.
112. Hanus, J., Komorníková, M., Mináriková, J., Hanusová, E.: Permanent and durable paper - one of the most important prevention tools. *International Conference „Conservation of Documents of Historical and Cultural Value. The Past, the Present, the Future. St. Petersburg, Russia, 28. - 30. Oct. 1997 /in press/*.
113. Hanus, J., Ďurovič, M.: New Technology Improves Safety and Archives Environment. *ATLANTI 8, International Institute for Archival Science, Maribor 1998*, p. 93 - 97.
114. Hanus, J., Komorníková, M., Mináriková, J.: Paper Ageing in Archival Boxes. *ICOM - CC Interim Meeting Working Groups „Graphic Documents“ & „Photographic Documents“, Klaus B. Hendriks Memorial Day, Ludwigsburg, Germany April 20 - 22, 1998. Abstracts of Contributions*, p. 5.
115. Hanus, J.: Some Remarks to Ethics of Conservation and Restoration of Archival Documents. *54th FIAF Congress, Symposium 24.4. - 26.4. 1998, Praha /v tlačí/*.
116. Hanus, J., Hanusová, E.: Stály papier - záchrana kultúrneho bohatstva súčasnosti. Konferencia „Chemická technológia dreva, celulózy a papiera“. 23. 25. 6. 1998, Bratislava. *Súhrn abstraktov /v tlačí/*.
117. Hanus, J.: Ochrana archívnych dokumentov. In: *Kolektív: Príručka archivára. PT Servis Bratislava, 1999, s. 75 - 91*.
118. Richardin, P., Hanus, J., Bonnassies-Termes, S.: Rétenion de l'oxyde d'éthylene dans les documents graphiques et photographiques désinfectés. *Colloque Huilles essentielles et conservation des oeuvres d'art. Musée National des Arts et Traditions Populaires, Paris, 2 - 3 décembre 1998. Abstracts of presentations*, p. 11.
119. Hanus, J.: Determination of residual ethylene oxide and its desorption from different types of sterilized papers. *Final Report. Centre de Recherches sur la Conservation des Documents Graphiques, Paris 1998*, 100 p.
120. Hanus, J. /zostavovateľ/ obrazovej časti/ In: Dušan Kováč a kol.: *Kronika Slovenska. Fortuna Print a.s. Bratislava 1998*, 616 s.
121. Hanus, J. /zostavovateľ/: *Slovenský národný archív, Informačný bulletin. SNA Bratislava 1998*.
122. Hanus, J., Richardin, P., Bonnassies-Termes, S.: Influence of ethylene oxide sterilisation on some photographic papers. *ICOM Triennial Meeting, Lyon 1999. 8 p., 6 figs., 3 tabs. /in press/*
123. Hanus, J., Richardin, P., Bonnassies-Termes, S., Ďurovič, M., Kubelka, V.: Comparison of two different methods by head space gas chromatography for determination of residual ethylene oxide in sterilized papers. *ICOM Triennial Meeting, Lyon 1999. 8 p., 5 figs., 5 tabs. /in press/*.

124. Richardin, P., Hanus, J., Bonnassies-Termes, S.: Rétention de l'oxyde d'éthylène dans les documents graphiques et photographiques. 10 p. /in press/.
125. Hanus, J.: Images in archives and their preservation. A FLAN119. International Institute for Archival Science, Maribor 1999, p. 23 - 27.
126. Hanus, J.: Archives Building - Cooperation of archivists, engineers and other professionals. Conference of the Israel Archives Association „Programming of Archival Buildings - the Interaction Between Engineers and Archivists“. Jerusalem 26.1.1999.
127. Hanus, J.: Sterilisation with ethylene oxide and determination of its residual content in sterilised materials. Conference of the Israel Archives Association, Tel Aviv, 27. 1. 1999.
128. Hanus, J.: Study of paper ageing and its degradation; Microbiological degradation of archives; Audio-visual documents - general survey. International Preservation Management Workshop, Soros Foundation - Kazakstan „Archives Project“, Open Society Archives - CEU Budapest. Kazakstan, Almaty 18. - 20. May 1999.
129. Hanus, J.: Pamät' sveta - Program UNESCO: Aspekty prípravy projektov z technického hľadiska a ochrany vzácných dokumentov. Odborný seminár „Dožijú sa tretieho tisícročia?“, SNK v MS v Martine, 22. - 23. 6. 1999 /v tlačí/.

Informácia o činnosti výboru SSA od marca do júna 1999

Výbor Spoločnosti slovenských archivárov sa od publikovania svojej zápisnice zo 4. zasadania /FA č.2/1999/ stretol 23.3.1999 v Štátnom oblastnom archíve v Bratislave, 29.4.1999 v Štátnom okresnom archíve v Banskej Bystrici a 22.6.1999 na Odbore archívnickva a spisovej služby MV SR.

Tretie archívne dni boli hlavnou témou všetkých zasadnutí. Ich výsledkom bolo určenie termínu konania na 26. - 28. októbra 1999, zabezpečenie ubytovania a stravovania účastníkov v hoteli Lux v Banskej Bystrici, zabezpečenie konferenčnej sály v Múzeu Slovenského národného povstania. Poverení členovia

výboru oslovili prípadných záujemcov o referáty a dohodli sa na časovom harmonograme archívnych dní. Bližšie informácie budú uvedené v predbežnej prihláške distribuovanej spolu s májovým číslom periodika Fórum archivárov. Výboru sa vďaka iniciatíve našej kolegyne M. Kačkovičovej podarilo na túto akciu zabezpečiť sponzorský príspevok 50.000,- Sk, ktorý poskytla Slovenská národná banka. Aj touto cestou sa chce výbor Spoločnosti slovenských archivárov, v mene svojom ako aj v mene všetkých archivárov, sponzorovi za jeho peňažný dar poďakovať a zdôrazniť, že bude skutočne

využitý efektívne a v prospech celej archivárskej komunity.

Výbor sa zaoberal už od svojho prvého zasadnutia myšlienkou vytvorenia odborných sekcií v rámci Spoločnosti slovenských archivárov. Viackrát sa snažil riešiť ich postavenie, organizáciu, činnosť a pod. a napokon dospel k záveru, že iniciatíva by mala vyjsť priamo od členov. Samí archivári by si mali rozhodnúť o tom, či majú záujem o vytvorenie sekcie a či majú záujem v nej aj pracovať. Na poslednom zasadnutí výboru sa jeho členovia dohodli na vytvorení pracovnej skupiny /M.Kačkovičová, L.Vrteľ, M.Mišovič/, ktorá vypracuje návrh obsahujúci všeobecné zásady činnosti a organizácie sekcií. Iniciatívne bol podaný návrh na zriadenie bankovo-finančnej sekcie, ktorej členmi by boli záujemcovia z radov archivárov pracujúcich v bankových a iných finančných inštitúciách a tiež členovia Spoločnosti, ktorí sa zaujímajú o túto problematiku. Návrh výboru resp. pracovnej skupiny bude predložený na verejnú diskusiu jeho publikovaním v našom periodiku.

Na programe viacerých zasadnutí výboru bola aj otázka výmeny členských preukazov. Výbor sa uzniesol, že táto akcia, na ktorej sa už začalo pracovať, sa uskutoční do začiatku 3. archívnych dní.

V rámci udržiavania a upevňovania medzinárodnej spolupráce medzi našou Spoločnosťou a inými zahraničnými organizáciami archivárov výbor poveril predsedníčku V. Novákovú zastupovaním našej organizácie na 28. archívnych dňoch Spolku rakúskych archivárov, spojených s kolokviom stredo európskych archívnych spoločností v Klagenfurte. Správa z neho bola publikovaná vo FA č.4/1999. Ing. J.Hanusovi výbor odsúhlasil 7.000,- Sk ako čiastočnú podporu na úhradu cestovných výdavkov a pobytu na konferencii izraelských archivárov o archívnych budovách. Tomáš Tandlich, pracovník Štátneho oblastného archívu v Bratislave bol vyslaný na konferenciu spoločnosti DLM-FORUM, ktorá sa bude konať v Bruseli 18. - 19.10.1999. Na konferenciu Spolku maďarských archivárov v dňoch 26. - 30. augusta 1999 v Kecskeméte venovanú 50. výročiu vyučovania archívnictva v Maďarsku bol predbežne delegovaný Juraj Roháč. V tejto súvislosti treba poznamenať, že výbor sa pri zabezpečovaní našich zástupcov na podobných akciách neustále stretáva s malým záujmom členov. Je možné, že vytvorením sekcií sústreďujúcich archivárov s rovnakými záujmami, by sa mohol aj tento problém čiastočne vyriešiť a výbor by mal ešte viac informácií o potrebách a záujmoch archivárov.

Výbor sa zamýšľal aj nad hlavnou témou 4. archívnych dní. Na návrh členky revíznej komisie Eleny Kašiarovej, ktorá informovala, že v budúcom roku bude mať Štátny ústredný banský archív v Banskej Štiavnici jubileum, 50. výročie vzniku, výbor súhlasil s uvedeným podnetom a predbežne sa informoval o možnostiach ubytovania v Banskej Štiavnici a jej

najbližšom okolí. Význam výročia a výsledkov dosiahnutých touto archívnu inštitúciou za obdobie jej existencie si zaslúžia pozornosť nielen archivárskej komunity, ale aj celej našej Spoločnosti.

Vážení členovia! Výbor Spoločnosti slovenských archivárov Vám ďakuje za spoluprácu, hoci jej mohlo byť i viac, a praje všetkým príjemnú dovolenku.

Milan Mišovič
tajomník SSA

Z DOMOVA

O výstave k 150. výročiu bitky pri Tešedíkove

Štátny okresný archív v Šali pokračujúc v tradícii výstav aj tento rok otvoril svoje brány širokej verejnosti a v spolupráci s Okresným úradom v Šali a miestnou samosprávou obce Tešedíkovo, usporiadal dňa 18. júna konferenciu a výstavu na tému 150. výročie bitky pri Tešedíkove. Konferencia sa uskutočnila v kongresovej sále Mestského úradu v Šali a výstava bola inštalovaná v budove ŠOKA v Šali. Po úvodných slovách Ing. Štefana Szelesa, prednostu OÚ v Šali, nasledovala prednáška PhDr. Ivana Mrvu, riaditeľa archívu SAV pod názvom Revolučné udalosti 1848. Vo svojom príspevku

viedol prítomných poslucháčov do obdobia revolučného vrenia v Európe v 19. storočí a podal ucelený obraz o revolučných udalostiach v Miláne, Paríži, Viedni a v neposlednom rade v Pešti.

Ladislav Bukovszky, pracovník ŠOKA v Šali sa vo svojej prednáške zameriaval na voľby do Uhorského snemu v roku 1848 v Bratislavskej a Nitrianskej stolici. Na základe archívnych dokumentov priblížil nám menej známe udalosti volieb v blízkom okolí, v obci Veča, ale aj v Dunajskej Strede a Hlohovci.

O vojenských osobnostiach revolučných rokov 1848 - 1849 predniesla

svoj príspevok Margita Gálová, pracovníčka ŠOKA v Šali. Predstavila dvoch veliteľov - Artúra Görgeia a Ľudovíta Asbótha, ktorí velili honvédkym vojskám v bitke proti cisárskej armáde pri Tešedíkove, Žihárci a Kráľovom Brode v júni v roku 1849.

Ďalším bodom programu bola prednáška zahraničného hosta zo Župného archívu v Debrecíne Dr. Kálmána Radicsa pod názvom Detronizácia Habsburgovcov v Debrecíne. Jeho prednáška bola veľmi zaujímavá a hodnotná.

Na tému Bitka pri Tešedíkove a Žihárci - avizovanej už v samotnom názve konferencie, predniesla svoj obsiahly príspevok PhDr. Veronika Nováková, riaditeľka ŠOKA v Šali. Napriek menšiemu počtu poslucháčov z radov rôznych inštitúcií a škôl, konferenciu 150. výročie bitky pri Tešedíkove môžeme hodnotiť ako významný príspevok nielen k samotným oslavám tohto výročia, ale aj k regionálnym dejinám okresu Šaľa.

Po odznení posledného príspevku sa prítomní hostia presunuli do priestorov neďalekej budovy ŠOKA, kde na poschodí bola inštalovaná výstava na rovnakú tému. Slávnostnú atmosféru vernisáže výstavy dôstojne doplnilo vystúpenie dvoch operných speváčok zo Šale. Po úvodných slovách Dr. Novákovej a Ing. Szelesa výstavou sprevádzala riaditeľka archívu. K

vystaveným listinám a exponátom podávala podrobný komentár. Vystavený listinný a obrazový materiál oboznamuje návštevníka s revolučnými udalosťami nielen v európskom meradle, ale hlavne s dôrazom na ich vplyv na obyvateľov regiónu - ako boli zákony o zrušení poddanstva, robôt, cirkevných desiatok. Nachádzame tu spomienky farára Gabriela Lieszkovszkého na revolučné udalosti v Žihárci a okolí a formovanie národnej gardy v Žihárci, opísané v rímskokatolíckej matrike obce Žihárec, hlásenia špána Štefana Pogácsa o vojenských udalostiach v Trsticiach a Topoľňkoch, hlásenie slúžneho o prechode cisárskych vojsk cez Váh, hlásenie J. Klapku Artúrovi Görgeiovi, vtedajšiemu ministrovi obrany a hlavnému veliteľovi vojsk v Ostrihome o vojenských operáciách na Žitnom Ostrove. Jedna vitrína je venovaná národnej garde, uniformám gardistov, kde je vystavená aj príručka o pravidlách vojenského výcviku členov národnej gardy aj s obrazovým materiálom. Súčasťou výstavy sú podrobné mapy, znázorňujúce vojenské operácie v Žihárci a v Tešedíkove v dňoch 16., 20. a 21. júna 1849 a to stav pred a po bitke, medzi nimi je vystavený aj originál plánu bitky v Tešedíkove zapožičaný z Archívu mesta Bratislavy. Výstavu vhodne dopĺňa nielen originál obrazu Bitky pri Sereďi dňa 21. mája 1849, zapožičaný z Galérie

hlavného mesta Bratislavy, ale aj dobové zbrane - šable, meče a pištole, ktoré nám na účely výstavy poskytl Slovenské národné múzeum, Vlastivedné múzeum v Galante a Žitnoostrovské múzeum v Komárne. Výstava je spostená reprodukciami obrazov významného maliara M. Thana o jednotlivých bitkách na území Uhorska, ktoré sa odohrali proti cisárskym vojskám v roku 1849. Návštevníci sa môžu pokochať aj reprodukciami uniforiem jednotlivých husárskych plukov. Posledná časť výstavy je venovaná významným osobnostiam a predstaviteľom revolučných ideí v rokoch 1848 - 1849 v galantskom a šalianskom okrese, ako boli Ladislav Sebestyény, galantský farár a poslanec Uhorského snemu, Alexander Németh, slúžny obvodu Galanta, Dávid Mészáros, r.kat.farár z Dlhej n/Váhom, ktorý zomrel ako martýr revolúcie, ďalej vojenský veliteľ Artúr Görgei, Ľudovít Asbóth, Jozef Nagysándor, Karol Knézich, gróf Karol Leiningen, rakúski generáli barón Vohlgemuth, Gustáv von Pott, alebo veliteľ ruského armádneho zboru F.S.Panjutin.

Dva euroklipy sú venované pomníku padlým v bitkách pri Tešedikove a okolí v

roku 1849, ktorý dal postaviť bratislavský Spolok honvédov v Tešedikove v roku 1869 na návrh miestneho notára. Pri farebnom vyobrazení pomníka nájdeme latinský nápis, preložený do slovenčiny, venovaný „tým, ktorí sa zasadili za slobodu vlasti, proti rakúsko - ruským vojenským jednotkám, v hrdinsky obnovenom boji slávne sa ubránili.“ Sú tu vystavené kópie článkov o spomienkových oslavách v Tešedikove, uverejnené na stránkach dobových novín, ako napr. Galántha és vidéke a í.

Vďaka sponzorom výstavy sa pracovníkom ŠOKA v Šali podarilo zaradiť do scenára výstavy aj videotechniku, pomocou ktorej sme mohli návštevníkom výstavy, najmä študentom miestnych škôl premietnuť ukážku z filmu podľa románu spisovateľa M. Jókaiho Synovia muža s kamenným srdcom /Kőszívű ember fiaí/, kde sa odohráva bitka honvédov a rakúskych cisárskych vojakov. Výstava bude otvorená do konca septembra 1999.

Margita Gálová, Hildegarda Nagyová
ŠOKA Šaľa

Naši jubilanti

K životnému jubileu srdečne gratulujeme a prajeme veľa zdravia, šťastia, osobných a pracovných úspechov našim kolegom:

PhDr. Horváthová Viera	ŠOKA Zvolen /júl/
Juricová Viera	TASR Bratislava, /júl/
Ing. Hanus Jozef, CSc.	SNA Bratislava /august/
Dr. Hautová Júlia	OAAŠS MV SR Bratislava /august/
Hodas Karol	Devín banka Bratislava /august/

Vydáva Spoločnosť slovenských archívárov 10 x ročne

Redakčná rada: V. Nováková, L. Vrteľ, J. Hanus, Z. Kollárová, I. Graus,
V. Hrtánková, V. Morišová

Technická úprava: ŠOKA v Šali, I. Benciová

Náklad: 380 ks

Povolilo: MK SR 1472/96